

IVAN DEVČIĆ,  
*GRAD U NARUČJU SV. VIDA. NADBISKUPOVE  
PORUKE I PROPOVIJEDI*  
2001. – 2015.,

Riječka nadbiskupija i Kršćanska sadašnjost, Rijeka – Zagreb, 2015.,  
223 str.

U dugoj poznatoj povijesti zapadne Hrvatske nalazi se i visok broj istaknutih, zaslužnih i znamenitih ličnosti, naravno, pripadnika apsolutno većinskoga broja hrvatskoga stanovništva, ali i pripadnika drugih manjinskih naroda, napose Talijana. Hrvati su s poznatim i nepoznatim imenima i u gotovo stalno teškim tisućljetnim političkim, vojnim i drugim nevremenima uspjeli stvoriti čak i niz građevina, od kojih su neke i veoma visoke kulturne i umjetničke vrijednosti; a u njima i drugdje uspjeli su prikupiti i sačuvati i brojne umjetnine, također veoma velike i trajne vrijednosti. Dakako, brojni su i crkveni objekti koje su podignuli sljedbenici tisućljetnoga nauka Isusa Krista. Među poznatim i nepoznatim velikanima ima i onih koji su stvorili i sačuvali i najveći dio znamenite hrvatske glagoljaške pisane baštine na svijetu, i to upravo u Istri i Kvarnerskome primorju, te i danas živu, također višestoljetnu, glagoljašku svetu misu.

Među takvim istaknutim i zaslužnim ličnostima, zahvaljujući njegovu dosadašnjem životnom djelovanju, očito se već nalazi i sadašnji nadbiskup i metropolit zapadne Hrvatske u Rijeci te sveučilišni prof. dr. sc. i mons. Ivan Devčić. Rođen je u Lici, u Krasnome, 1. siječnja 1948., a stanovnici te općine smatraju se Podgorcima. Svećeničku je gimnaziju u Pazinu završio 1967., a svećeničko zaređenje postigao je 1975. god. u Riječko-senjskoj nadbiskupiji. Studij teologije započeo je 1967. god. u Rijeci, a studij filozofije završio je 1976. god. na Papinskome sveučilištu *Gregoriana* u Rimu te je 1981. god. na njemu i doktorirao. I sada predaje u Rijeci, na Teologiji Katoličkoga bogoslovnoga fakulteta u Zagrebu, a predavao je i na Medicinskome, Filozofskome i Pedagoškome fakultetu Sveučilišta u Rijeci. Istražuje i objavljuje radove o Bogu, o vjeri, iz filozofije, etike, povijesti i religije. Dugi je niz godina, a i danas, voditelj Bogoslovnoga sjemeništa u Rijeci. Član je i više povjerenstava u Hrvatskoj te uredništava, glavni je urednik riječkih *Zvona. Mjesečnika za kršćansku kultu-*

ru. Objavio je u Hrvatskoj i inozemstvu više knjiga te niz rasprava, članaka i recenzija. Njegovo veoma plodonosno djelovanje, poznato i izvan Hrvatske, dovelo ga je među same vrhovnike Katoličke crkve u Republici Hrvatskoj. Jer, odlukom pape Ivana Pavla II. postao je 17. studenoga 2000. riječkim nadbiskupom i metropolitom te je 16. prosinca te godine zaređen za biskupa. Na toj velikoj svečanosti zareditelj mu je bio kardinal mons. Josip Bozanić, zagrebački prvostolnik kao nadbiskup i metropolit.

Novi nadbiskup i metropolit nasljednik je preminuloga mons. Antuna Tamaruta s otoka Paga, koji je, uz ostalo, ranije bio i dalmatinski biskup u Šibeniku, a riječko-senjski nadbiskup od 1990. do smrtnoga odlaska 2000. godine. Sada je vrhovnikom preuređene Riječke nadbiskupije u doba Tamarutova prethodnika mons. Josipa Pavlišića postao Ivan Devčić, nadbiskup i metropolit još za života mons. Pavlišića iz Istre, koji je dugo bio u vrlo visokim godinama isto tako vrlo plodnoga životnoga vijeka (preminuo je 2005. godine).

U rukama imamo na 223 stranice objavljenu knjigu propovijedi, poruka i radova mons. Ivana Devčića, s dodanim tekstovima nekoliko drugih autora. Naslov je na prvim njezinim koricama: „Grad u naručju svetoga Vida. Nadbiskupove poruke i propovijedi 2001. – 2015.“ Na uobičajenoj 3. str. sličnih edicija, ispod naslova navedenoga sadržaja nalazi se sljedeća obavijest: „U povodu \*90. obljetnice biskupijskog središta u Rijeci \*45. obljetnice osnutka Riječko-senjske nadbiskupije \*15. obljetnice Riječke nadbiskupije \*40. obljetnice svećeničkoga i 15. obljetnice biskupskoga ređenja mons. Ivana Devčića.“

Knjigu su zajednički objavili Riječka nadbiskupija i zagrebačka Kršćanska sadašnjost d.o.o. U knjizi je objavljeno i blizu 70 fotografija u boji, među kojima i starih i novih umjetnina te onih iz svakidašnjega nadbiskupova života. Tako je već na prvoj tvrdoukoričenoj naslovnici knjige sljedeća fotografija u boji: „Sv. Vid, ulje na platnu, nepoznati majstor, 18. stoljeće, iz Sakralne zbirke riječke katedrale svetoga Vida“. Urednik i grafički urednik edicije jest Bruno Lončarić, grafički ju je oblikovala i prelomila Mara Nežirović, a lektorirala i korigirala Jagoda Randić; fotografije je obradila Lidija Anić, a fotografije su dali Danijel Delonga, Damir Škomrlj, fotoarhiv riječkoga crkvenoga glasila *Zvona* te dnevnika *Novi list*; Danijel Delonga ujedno je i suradnik u pripremi teksta i fotoarhive *Zvona*. Za nakladnike odgovaraju mons. mr. Emil Svažić, generalni vikar Riječke nadbiskupije, i Stjepan Brebrić, direktor Kršćanske sadašnjosti.

Sadržaj knjige na 4. str. započinje fotografijama triju umjetničkih djela: „Grb Riječke nadbiskupije, grb mons. Ivana Devčića, riječkoga nadbiskupa, i prikaz katedrale svetoga Vida u Rijeci, srebro na koricama Evandelistara, rad Gjona

Antonia, 2005. godina“. Edicija završava fotografijom na dnu posljednje, 223. str.: „Sveti Vid, zaštitnik Grada Rijeke, srebrnjak“. Na vrhu svake stranice, od 4. do zadnje, 223., otisnuto je velikim slovima: „Grad u naručju svetoga Vida“.

Autor prvoga članka u knjizi pod naslovom „Predgovor“ jest kardinal i zagrebački nadbiskup mons. Josip Bozanić: „Spomenar riječke crkve“ (str. 4-7), i to s četiri dijela, od kojih drugi, treći i četvrti imaju naslove: „Kontemplativni pogled na grad“, „Značenje svetkovine svetoga Vida“, „Poruke i homilije dodiruju potrebe vjernika“ i „Znakovi vremena koji se odnose na obitelj“. Kardinal je i osobito dobar poznavatelj dijela prostora Riječke nadbiskupije i metropolije već i stoga što je podrijetlom iz Vrbnika na otoku Krku, a bio je i ordinarij Krčke biskupije Kvarnerskih otoka s otokom Rabom i dijelom otoka Paga.

Zatim se u ediciji mons. Ivana Devčića objavljuje (str. 8-147) cijeli niz od 31 „Poruke i propovijedi“ mons. Devčića u razdoblju od 2001. do 2015. godine, sa sljedećim naslovima: „Umijeće snošljivosti“, „Čudo Božje milosti“, „Sveti Vid – ogledalo za ispit naše savjesti“, „Povjerenje mladima“, „Uoči trećega Papinoga pohoda Hrvatskoj“, „Otvoriti se životu“, „Sveti Vid svjedoči o sposobnosti mladih za najuzvišenije ideale“, „Podignuti visoko Vidovu palmu pobjede“, „Nije se prepaio prijatnje i suda“, „Naš zagovornik, uzor i simbol“, „Kršćansko mučeništvo ima opravdanje u uskrsnuću“, „Grad u naručju svetoga Vida“, „Pobijediti svaki strah“, „Prihvatimo izazov odgoja“, „Kristovim svjetlom obasjan“, „U nadu spašeni“, „Tajna nade“, „Euharistija i mučeništvo“, „Slijediti put predanja nebeskoga Oca i Isusa“, „Sveci svjedoče da se može živjeti po evanđelju“, „Vjera, povjerenje i pouzdanje u Boga“, „Vidovo u svjetlu dvaju velikih događaja“, „Biti znak i duša našega društva“, „Biti u svijetu ali ne od svijeta“, „Mučenici naspram ljubavi Srca Isusova“, „Okruženi tolikim oblakom svjedoka“, „Vjera i svjedočenje“, „Obitelj put Crkve i naroda“, „Koliko je naše kršćanstvo prividno, a koliko doista stvarno i životno?“, „Slijediti postojanost mučenika“, „Solidarnost, a ne ravnodušnost“. Na fotografijama u boji prikazane su oltarne i druge vrijednosti te svečanosti tijekom nadbiskupova djelovanja.

Nadalje je tiskano 12 „Prigodnih riječi na svečanim sjednicama Gradskoga vijeća Grada Rijeke“, i to u god. 2001. te 2005. – 2015.: „Odmak od vlastitih duhovnih korijena postaje sve veći“, „Iskreni pregaoci za opće dobro“, „Rijeka svetoga Vida“, „Smisao našega postojanja“, „Kako vratiti današnjem čovjeku nadu postaje sve važnije i urgentnije“, „Grad prijatelj djece i mladih“, „Solidarnost s najugroženijima“, „Naš nebeski zaštitnik, kršćanski mučenik“, „I naše razlike pretvoriti u prednosti“, „Čuvanje vlastitog identiteta, kulture i

kršćanskih korijena“, „Izgradnja duhovnih mostova suživota i solidarnosti“, „Zahvalnost za slobodnu Rijeku i Hrvatsku“.

Poglavlje „Mučeništvo svetoga Vida“ (str. 172-185) započinje dvjema fotografijama: „Korice Evanđelja s prikazom svetoga Vida i Čudotvornoga raspela iz riječke katedrale Gospe Žalosne iz Sakralne zbirke riječke katedrale, likovima evanđelista u grbovima, srebro, rad Gjona Antonia, 2005. godina“. Zatim je iz zbornika „Sv. Vid“ (sv. IX, Rijeka, 2004.) pretiskana studija dr. sc. Ivana Devčića, i to znanstvenoga značenja: „1700. obljetnica mučeništva sv. Vida, zaštitnika Grada Rijeke i Riječke nadbiskupije“. Ta studija ima veoma sadržajno vrijedan tekst, a kao znanstvena ima i 19 bilježaka s pozivima na domaću i stranu literaturu, kao i na onu s vrelima. Riječ je o Dioklecijanovim progonima kršćana u Rimskome Carstvu, s mučenjima i smrću mladoga rano-kršćanskog svećenika Vida. Mučeništvo i nasilna smrt bili su uobičajeni postupci i na prostorima zapadne Hrvatske (nažalost, i u naše vrijeme!).

Slijedi poglavlje „Pogovori“ (str. 186-194), i to sa sljedeća dva sadržaja: mons. mr. Emil Svažić, generalni vikar Riječke nadbiskupije: „Umješan spoj tema iz aktualnosti vremena i kršćanskih poruka“, te docent Teologije u Rijeci dr. sc. Nikola Vranješ, „Obljetnice – pastoralni i društveni izazovi“.

Nadalje teku „Prilog 1.“ i „Prilog 2.“. Prvi je objavljen tekst već ranije navedenoga Danijela Delonge: „Obilježavanje blagdana svetoga Vida od 2001. do 2015.“ (str. 197-209), i to s fotografijama. U drugoj cjelini – „Prilog 2.“ – nalazi se tekst doc. dr. sc. Marka Medveda: „Rijeka kao biskupijsko središte“, s dijelovima: „Od Tarsatike do Rijeke sv. Vida“, „Daleko je do Pule“, „U sastavu Modruške biskupije“, „90 godine od osnutka Riječke Biskupije“, „Razdioba na hrvatski i slovenski dio“, „Riječko-senjska nadbiskupija“, „Metropolitansko središte“. Nakraju je tekst „Kronotaksa riječkih (nad)biskupa“ od 1920. do danas (str. 220-221). Na zadnjim vanjskim koricama tiskani su kraći izvadci iz navedenih objavljenih radova u ovoj knjizi – kardinala Josipa Bozanića, mons. mr. sc. Emila Svažića i doc. dr. sc. Nikole Vranješa.

U zaključku navodim najprije citat iz navedenoga članka na str. 190. dr. sc. Nikole Vranješa, svećenika Riječke nadbiskupije i docenta na Teologiji u Rijeci:

„Ova knjiga objavljuje se u povodu više obljetnica važnih za našu mjesnu Crkvu: 90 godina od osnivanja Riječke biskupije, 45 godina od provođenja bule kojom je 1969. uspostavljena Riječko-senjska nadbiskupija sa sjedištem u Rijeci, 15 godina od podjele Riječko-senjske nadbiskupije i uspostave sadašnje Riječke nadbiskupije, kojoj je pisac ove knjige, zaređen za svećenika prije 40 godina, već petnaest godina pastir.“

Ali, ako se izdaje u povodu svih spomenutih obljetnica, sadržaj ove knjige ponajprije se odnosi na petnaestogodišnje postojanje Riječke nadbiskupije i njezina pastira, mons. dr. Ivana Devčića, koji joj je isto toliko godina na čelu. Ta se obljetnica na sasvim poseban način upisuje u povijest života i događaja naše mjesne Crkve. Ona govori ne samo o počecima njezina života u sadašnjem obliku i o ređenju njezina prvoga nadbiskupa. Ona, zapravo, na neki način svjedoči o svim većim i upečatljivijim aspektima djelovanja mons. dr. Ivana Devčića kao riječkoga nadbiskupa i svim važnijim događajima u životu riječke Crkve, ali i šire, u proteklih petnaest godina.“

A ovdje dodajemo sljedeće: općenito se zna da je prof. dr. sc. Ivan Devčić veoma značajan sveučilišni, znanstveni i stručni djelatnik (o čemu govore i navedene prethodne kartice ovoga prikaza knjige). To dokazuje i njegov objavljeni znatan opus znanstvenih i stručnih radova te sadržaji javnih priopćenja na znanstvenim i stručnim skupovima. Dakako, i široko djelovanje, napose u tijelima Katoličke crkve, osobito u zapadnoj Hrvatskoj kao svećenika od početka pa do uspona na vrh te Crkve, dakle u području Istre, Kvarnerskoga primorja, Like i Korduna. Brojni su, korisni i zapaženi bili njegovi uspjesi vezani uz vjeru i na drugim poljima. Napomenimo i da je stvaranje samostalne i nezavisne Hrvatske kao države, u međunarodnopravnome obliku kao Republike Hrvatske, također bitno, pa čak i veoma korisno, utjecalo na djelovanje dr. sc. i mons. Ivana Devčića, jer je – što je i prirodno – rado višestranu sudjelovao u obrani svoje teško, čak i ratom ugrožene domovine, bez obzira na to što konkretni prostor Riječke nadbiskupije uglavnom nije bio neposredno ugrožen vojnim udarima. Međutim, rado sudjelovanje branitelja iz područja ove Nadbiskupije na drugim veoma ugroženim prostorima njihove hrvatske domovine, pa tako i dijela nadbiskupijskoga područja, bilo je veoma plodonosno, ali je sa sobom donijelo i smrt niza tih hrabrih dobrovoljnih branitelja. U obrani domovine, dakle, bila je aktivna i Katolička crkva zapadne Hrvatske, dakako i mons. Ivan Devčić u njoj.

Stoga se pozivamo na zaključnu rečenicu iz pera svećenika i docenta dr. sc. Nikole Vranješa objavljenju na zadnjim vanjskim koricama edicije o kojoj je u ovome članku riječ – da je „ova knjiga istinsko ogledalo pastoralnog nastojanja jednoga crkvenog pastira, ali i pravi putokaz za pastoralni hod riječke Crkve u nadolazećem vremenu“.